

Digital Transformation (BIDT). Im BIDT geht das Munich Center for Internet Research auf.

Література:

1. Zukunftsstrategie: Bayern Digital URL: <https://www.bayern.de/wp-content/uploads/2014/09/2015-07-27-Zukunftsstrategie-BAYERN-DIGITAL.pdf>
2. Achatech Begleitprozess zur Strategie Bayern Digital. Ergebnispapier mit Handlungsempfehlungen URL: acatech.de/publikation/acatech-begleitprozess-zur-strategie-bayern-digital-ergebnispapier-mit-handlungsempfehlungen

УДК 37.091.12: 378 (493.8)

Н.Г. Пономаренко

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ТА СТАНДАРТИ ЕКСПЕРТИЗИ В НІМЕЦЬКОМОВНИХ КРАЇНАХ

В статті розглядаються основні принципи та стандарти експертизи в німецькомовних країнах. Визначено, що основними стандартами експертного дослідження є стандарти корисності, реалістичності, коректності та точності. На підставі зазначених стандартів виокремлено принципи експертизи в німецькомовних країнах та з'ясовано, що при проведенні експертизи робиться акцент на високому рівні компетентності та об'єктивності експерта.

Ключові слова: експертиза, експертне дослідження, стандарти, компетентність

The article discusses the basic principles and standards of expertise in German-speaking countries. It is determined that the basic standards of expert research are standards of usefulness, realism, correctness and accuracy. Based on these standards, the principles of expertise in German-speaking countries have been

distinguished and it has been found that the examination focuses on a high level of competence and objectivity of the expert.

Keywords: expertise, expert research, standards, competence

Значна кількість праць вчених німецькомовних країн присвячена проблемам експертизи, при цьому переважна кількість цих наукових робіт належить дослідникам Німеччини (Е. Кліме, Н. Маріцен, Г. Бурен, Г. Айкенбуш, Г. Ріндерманн, Г. Рольф). Лише незначна кількість науковців Австрії (Г. Альтріхтер, П. Пош) та Швейцарії (В. Бейвл) вивчають питання експертизи, часто спільно з німецькими вченими. Аналіз зазначених праць дозволяє вважати, що праці науковців Австрії та Швейцарії практично не відрізняються від позиції німецьких вчених.

Варто зазначити, що серед науковців Німеччини, Австрії та Швейцарії не існує єдиної точки зору щодо визначення поняття експертизи. Більшість з них (Г. Альтріхтер, Н. Маріцен) схиляються до думки, що експертиза – це комплексне оцінювання предмету експертизи з метою вироблення подальших рішень щодо покращення його якості [1].

Існує наукова позиція (В. Бейвл), згідно якої під експертизою розуміють систематичні емпіричні дослідження, які мають на меті оцінювання значення предмету експертизи, зокрема, програм, заходів, установ, організацій, технік, методів, продукції, осіб, цілей, планування, дієвості та ефективності [2].

Е. Кліме розглядає експертизу як процес, під час якого на основі визначених критеріїв систематично досліджується та оцінюється установи або заходи з метою винесення обґрунтованого висновку [3, с. 41, 4, с. 30].

Інші науковці (Г. Айкенбуш, Г. Ріндерманн, Г. Рольф) наголошують на тому, що під час експертизи відбувається послідовний аналіз усіх факторів, що впливають на процеси та отримані результати цього процесу [5, 6, 7].

Варто зауважити, що зарубіжні дослідники наголошують на системності та емпіричності експертизи, що є, на нашу думку, важливим в процесі забезпечення якості.

Отже, більшість німецькомовних науковців розглядають експертизу як дослідження та оцінювання предмету експертизи, а також аналіз усіх факторів, що впливають на нього, з метою винесення обґрунтованого висновку. При цьому вчені Німеччини, Австрії та Швейцарії, на відміну від науковців інших країн, зокрема України, при визначенні поняття експертизи не акцентують увагу на експертах, тобто особах, які здійснюватимуть експертизу.

З метою з'ясування основних принципів експертизи в німецькомовних країнах, нами було проаналізовано низку стандартів експертного дослідження, а саме стандарти корисності, реалістичності, коректності та точності [8].

Стандарти корисності або ефективності (Nützlichkeitsstandards) передбачають спрямованість експертизи на чітко визначені наміри та інформаційні потреби вірогідних користувачів. При цьому підкреслюється, що високий ступінь достовірності та визнання результатів експертизи залежить від методичної та професійної компетенції експертів. Хід експертизи та її результати повинні бути доступними учасникам та причетним до експертизи особам [8, с. 23–27].

Стандарти реалізації (Durchführbarkeitsstandards) мають на увазі реалістичність експертизи, її продуманість, дипломатичність, а також економічність планування та проведення, що забезпечується застосуванням адекватних методів збору інформації та згоди учасників експертизи та причетних до неї осіб з базових питань експертизи [8, с. 6–7].

Стандарти коректності (Korrektheitsstandards) покликані забезпечити поважне, чесне відношення до тих, хто причетний до експертизи, особливо до її об'єктів, що досягається дотриманням правових та етичних норм захисту особистісної недоторканості, гідності та прав [8, с. 30–32]. Останню групу стандартів представляють стандарти точності (Genauigkeitsstandards). Їхнє дотримання гарантує збір та отримання достовірних адекватних даних, які стосуються предмета експертизи та поставлених перед нею завдань. Особливого значення у цій групі стандартів набуває дотримання наукових критеріїв кількісного та якісного соціологічного дослідження. Стандарти

точності передбачають також адекватний систематичний аналіз інформації, що надходить, та обґрунтованість висновків експертизи [8, с. 10–13].

На підставі окреслених стандартів ми можемо виокремити низку принципів, яких повинні дотримуватись особи, які проводять експертизу в німецькомовних країнах. Ключовими принципами є систематичність досліджень; високий рівень компетентності не тільки професійної, а й соціокультурної, оскільки в ході експертизи експертам доводиться спілкуватися з людьми з різних соціальних прошарків; відвертість та чесність у спілкуванні із зацікавленими в експертизі та в проведенні дослідження особами; повага до права респондентів на недоторканість приватного життя, їхнього почуття власної гідності, а також релігійних, культурних, етнічних та інших переконань [8, с. 23].

Аналізуючи стандарти експертного дослідження, ми мали можливість з'ясувати, що при проведенні експертизи робиться акцент на високому рівні компетентності та об'єктивності експерта [10].

Література:

1. Altrichter H. Schulen vermessen oder entwickeln? Journal für Schulentwicklung. 1997. Heft 3. S. 4–21.
2. Beywl W. Das A-B-C der wirkungsorientierten Evaluation. Köln, 2004. 150 S.
3. Maag Merki K. Schule wohin? Zürich: Pädagogisches Institut, Universität Zürich. 2005. 68 S.
4. Tillmann K. Schulinterne Evaluation an Reformschulen. Positionen, Konzepte, Praxisbeispiele. Bielefeld, 1998. 204 S.
5. Eikenbusch G. Schulinterne Evaluation. 1997. Heft 5. S. 6–9.
6. Rindermann H. Lehrevaluation an Hochschulen: Schlussfolgerungen aus Forschung und Anwendung für Hochschulunterricht und seine Evaluation. Zeitschrift für Evaluation. 2003. Heft 2. S. 233–256.

7. Tillmann K. Schulinterne Evaluation an Reformschulen. Positionen, Konzepte, Praxisbeispiele. Bielefeld, 1998. 204 S.
8. DeGEval – Gesellschaft für Evaluation e. v. Standards für Evaluation, Mainz. 2008. 52 S.
9. Макарова Е. А. Эвалюация как неотъемлемая составляющая системы управления современным образованием. Российский психологический журнал. 2011. Т.8. №2. С. 19–32.
10. Пономаренко Н. Г. Підготовка експертів з освіти в німецькомовних країнах Європейського Союзу : дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2017. 327с.

УДК –37.041-047.22:33-051-057.875

Є.Г. Постикіна

ФОРМУВАННЯ РЕФЛЕКСИВНО-КОНТРОЛЮЮЧОГО КОМПОНЕНТУ САМООСВІТНЬОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ

Одним з елементів самостійної пізнавальної й професійної діяльності майбутніх економістів є своєчасний контроль за ходом виконання поставлених задач з метою коригування процесу їх реалізації. Рефлексія відіграє особливе значення для саморозвитку студентів у зв'язку з необхідністю аналізу результатів пізнавально-пошукової діяльності та самооцінки власних можливостей як майбутнього професіонала. Це зумовлює необхідність розгляду проблеми формування вмінь самоконтролю студентів економічного профілю.

Теоретико-методологічні засади формування вмінь студентів здійснювати самооцінку і контроль самоосвітньої діяльності активно розробляються такими науковцями, як: С. Літовкіною , О. Ножовніком , Н. Сімаєвою, Г. Чередніченко та Т. Яковець . Більшість досліджень з цієї проблеми присвячено саме методам, засобам, педагогічним умовам формування